

Program Edukacji Ekologicznej

*realizowany przez
NADLEŚNICTWO PIOTRKÓW W
LATACH 2022-2024*

Nadleśnictwo Piotrków z siedzibą w Łęcznie

MAJ 2024

1. Wstęp.
2. Charakterystyka projektu.
3. Elementy programu .
 - 3.1. Plener malarski
 - 3.1.1. Regulamin pleneru malarskiego
 - 3.2. Konkurs plastyczny "Przyroda okolic Nadleśnictwa Piotrków",
 - 3.2.1. Regulamin konkursu
 - 3.3. Konkurs fotograficzny „Cudze chwalicie swego nie znacie - najpiękniejsze zakątki Nadleśnictwa Piotrków oraz okolic”,
 - 3.3.1. Regulamin konkursu
 - 3.4. Piknik ekologiczny: „Lato w lesie”,
 - 3.4.1. Regulamin konkursu przyrodniczego „W lesie o lesie””.
 - 3.4.2. Pytania konkursu przyrodniczego „W lesie o lesie”.
 - 3.5. Festyn „Grzybobranie z Leśnym Ośrodkiem Edukacji i Rehabilitacji Zwierząt w Kole ",
 - 3.5.1. Regulamin konkursu przyrodniczego „Poznajemy przyrodę okolic Nadleśnictwa Piotrków" ,
 - 3.5.2. Pytania konkursu przyrodniczego „Poznajemy przyrodę okolic Nadleśnictwa Piotrków".
 - 3.6. Zajęcia edukacyjne w Leśnym Ośrodku Edukacji i Rehabilitacji Zwierząt w Kole, połączone z warsztatami praktycznymi dla grup zorganizowanych.
 - 3.7. Konferencje tematyczne.
 - 3.7.1 Konferencja czerwiec 2024 r.
 - 3.7.2 Konferencja wrzesień 2024 r.
4. Promocja projektu.

1. Wstęp.

Zachowanie człowieka na naszej planecie cechuje krótkowzroczność ekonomiczna i brak rozważań, umożliwiającej dostrzeganie związku między jego działaniem w środowisku, a nie zawsze odwracalnymi stratami w przyrodzie. Zdobycie umiejętności racjonalnego korzystania z zasobów przyrody stało się podstawowym problemem naszych czasów. Problem ten powinien być odpowiednio nagłościany. Każdy z nas musi w swojej lokalnej skali, a ludzkość w skali globalnej, edukować społeczeństwo, między innymi poprzez realizację różnego typu inicjatyw społecznych oraz nakładem dobrej woli i planowanego działania ogółu społeczeństwa. Problem ochrony środowiska spychany jest z różnych względów między innymi np. z powodu wygodnictwa ekonomicznego na peryferie zainteresowań ludzkich. Popularne hasło Klubu Rzymskiego: „*Myśleć globalnie - działać lokalnie*” ma tu istotne znaczenie. Aby widzieć pozytywne efekty działalności człowieka w najbliższym jego otoczeniu, a następnie oczekiwać ich na skalę światową, należy poczynić kroki poprzez edukowanie w zakresie ochrony środowiska. Ogromne znaczenie dla rozwoju społeczności, jak i dla rozsądnego gospodarowania zasobami przyrody ma rozpowszechnienie wiedzy o środowisku oraz podnoszenie społecznego zrozumienia potrzeby właściwego podejścia do problemów środowiskowych. Edukacja środowiskowa powinna być integralną częścią wielopoziomowego kształcenia i powinna obejmować wszystkie grupy ludności w toku nauczania szkolnego oraz pozaszkolnego.

Chcąc wychować pokolenie czułe na problemy ekologiczne regionu, kraju a nawet świata musimy umożliwić poznanie problemów ekologicznych i utwierdzić ich w przekonaniu, że wykorzystanie środowiska i zasobów naturalnych powinno być takie, aby zaspokajało potrzeby wszystkich ludzi, a ponadto by w przyszłości zapewniło, co najmniej takie same warunki przyszłym pokoleniom. Podejmowanie działalności zmierzających do rozwijania świadomości ekologicznej społeczeństwa jest nieodzowną koniecznością. Świadomość ta powinna dotyczyć głównie zadań praktycznych, służących ochronie przyrody i środowiska. Społeczeństwo znające środowisko i niebezpieczeństwa na nie czyhające, rozumiejące prawa przyrody i swoje miejsce w przyrodzie może właściwie chronić i podejmować działania wymuszające ochronę środowiska.

2. Charakterystyka projektu.

Rola edukacji pozaszkolnej jest znacząca, gdyż może wspierać edukację szkolną - mającą sporo ograniczeń - oraz kształcić szerokie rzesze społeczeństwa. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom Nadleśnictwo Piotrków postanowiło realizować przy wsparciu WFOŚiGW w Łodzi program edukacji ekologicznej.

Edukacja przyrodniczo - leśna w Nadleśnictwie Piotrków prowadzona jest nieprzerwalnie od roku 1994. W pierwotnej formie ograniczała się do spotkań z leśnikiem w szkołach i przedszkolach oraz współtworzenia audycji radiowych i telewizyjnych o tematyce przyrodniczo-leśnej. Wychodząc naprzeciw rosnącemu popytowi na te formę nauczania, utworzono cztery ścieżki dydaktyczne prowadzące przez tereny leśne (dwie z nich znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie Leśnej Osady Edukacyjnej), w biurze nadleśnictwa powstała sala edukacyjna, a w leśnictwie Prosenie powstała Leśna Osada Edukacyjna (na podstawie Zarządzenia nr 15A /2000 Nadleśniczego Nadleśnictwa Piotrków z dnia 25.10.2000 r.)

W 2005 roku Nadleśnictwo Piotrków otrzymało zgodę na utworzenie i prowadzenie ośrodka rehabilitacji zwierząt. Ośrodek utworzony został przy Leśnym Ośrodku Edukacji w Kole, by tworzyć jego integralną część.

Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt w Kole jest jednym z dwóch tego typu ośrodków w województwie łódzkim, który jako jedyny świadczy usługi leczenia i rehabilitacji zwierząt na terenie całego województwa oraz województw ościennych. Powstał w 2005 r na podstawie decyzji wydanej przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Posiada decyzję Ministra Środowiska w zakresie pozwolenia na działalność dla dwóch grup zwierząt (ptaki i ssaki), które zezwala na czasowe przetrzymywanie zwierząt dziko żyjących powracających do zdrowia, a tym samym do środowiska. Co roku trafia tutaj blisko 175 sztuk dzikich zwierząt z terenu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi (w roku 2020 było ich 260 szt.)

Celem ośrodka jest niesienie pomocy wszystkim dzikim zwierzętom, które są chore, ranne, osierocone lub które wymagają tymczasowej opieki w zakresie leczenia i rehabilitacji, a także przystosowania do samodzielnego życia. Zwierzęta, które trafiają do ośrodka są poszkodowane m.in. w wyniku kolizji drogowych, kontaktów z wolno puszczonymi lub dziedzicznymi psami, czy też zabrania przez ludzi znalezionych młodych zwierząt do domów. Zwierzęta trafiają do ośrodka za pośrednictwem: ekopatroli, straży miejskiej, policji, instytucji oraz osób prywatnych po przeprowadzeniu konsultacji i wydaniu opinii weterynaryjnej w zakresie możliwości powrotu do środowiska. Kontakt człowieka z rehabilitowaną zwierzęcą, tymczasowo przebywającą w ośrodku, ograniczany jest do minimum. Ma to na celu redukcję stresu u zwierząt, a także uniknięcie przyzwyczajenia się zwierząt do obecności ludzi, co może skutkować niemożnością powrotu do naturalnych warunków bytowania. Po zakończeniu leczenia zwierzęta wracają do środowiska naturalnego. Dzieje się tak w ponad 80% przypadków. W pozostałych przypadkach podopieczni trafiają do azyli, które mają stosowne zezwolenia oraz

Nadleśnictwo Piotrków z siedzibą w Łęcznie

odpowiednie warunki przetrzymywania tego typu zwierząt lub pod opiekę leśnej osady edukacyjnej prowadzonej przez Nadleśnictwo Piotrków, która realizuje również działania z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej dla ponad 9000 osób każdego roku.

Od początku swojej działalności Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt w Kole przyjął ponad 3384 „pacjentów”. Były to m.in. ptaki, w tym: bieliki puchacze bociany czarne i białe, sowy, jastrzębie, myszołowy, pustułki, czaple, jerzyki, sikory, krukowate, lelki oraz ssaki w tym m.in.: bobry, dziki, jenoty, jeże, krety, króliki, kuny, lisy, łasice, łosie, jelenie, nietoperze, piżmaki, sarny, wiewiórki, wydry i zające.

Liczba zwierząt, jaka trafia do ośrodka z roku na rok wzrasta.

Dzięki filmom, zdjęciom, prezentacjom, warsztatom, zajęciom z zakresu edukacji, spotkaniom z pracownikami z ośrodka ratowania zwierząt, uczestnicy programu edukacji m.in. dowiedzą się jak żyją, jak są chronione i ratowane dzikie zwierzęta w Polsce.

Dla potrzeb edukacji leśnej utrzymywane są w ośrodku żywe zwierzęta zarówno te domowe jak i te dzikie, których stan nie pozwala na wypuszczenie na wolność, a które stanowią wspaniałą, żywą „pomoc dydaktyczną”.

W związku z zainteresowaniem ze strony społeczeństwa (utrzymującym się wciąż na bardzo wysokim poziomie) zajęciami edukacyjnymi, a także wciąż rosnącą liczbą zwierząt potrzebujących fachowej opieki (ośrodek zapewnia stałą opiekę lekarza weterynarii), Nadleśnictwo Piotrków pozyskało środki RPO WŁ i zrealizowało projekt pn. „LEŚNY OŚRODEK REHABILITACJI ZWIERZĄT W KOLE”. Umowa o dofinansowanie projektu nr: UDA-RPLD.05.04.01-10-0002/17-00 z dn. 22.03 2018 r. W ramach projektu powstał wolnostojący budynek z salą zabiegową i gabinetem weterynaryjnym a także salą edukacyjno-konferencyjną. Utworzono także ogólnodostępne zagrody pokazowe. Przebywające w nich zwierzęta jak się okazuje, stanowią doskonałą atrakcję dla dzieci i dorosłych. Dodatkową atrakcją dla osób odwiedzających Leśną Osadę Edukacyjną było utworzenie na jej terenie Punktu Alarmowo - Dyspozycyjnego. Wieża PPOŻ z umieszczoną kamerą, stanowi niewątpliwie dobry powód do rozmowy na temat ognia zarówno w lesie, jak i innych ekosystemach.

Szacuje się, iż z Leśnej Osady Edukacyjnej korzysta około 10 tys. osób rocznie. Jednak ze względu na fakt, iż część zagród ze zwierzętami jest ogólnodostępna ilość ta może być znacznie większa.

Z pozostałych form edukacji i rekreacji na terenie leśnym korzysta blisko 100 tys. osób (dane z roku 2019) przede wszystkim na terenie obrębu Piotrków (Leśna Osada Edukacyjna). Ponadto Nadleśnictwo Piotrków jest organizatorem lub współorganizatorem imprez o zasięgu regionalnym. W roku 2020 z uwagi na pandemię z form edukacji skorzystało tylko 730 osób)

Ponadto Nadleśnictwo Piotrków corocznie wspiera m.in. okoliczne szkoły w realizowanych przez nie działaniach o tematyce przyrodniczo - leśnej. Przykładem jest tu akcja „Nie wypalaj traw, przecież nie

Nadleśnictwo Piotrków z siedzibą w Łęcznie

zabija się skowronków" organizowana przez Szkołę Podstawową nr 13 w Piotrkowie Trybunalskim, przy okazji której pracownicy Nadleśnictwa Piotrków rozmawiają o zagrożeniu jakim jest ogień. Co roku wspólnie z harcerzami organizowany jest „Zielony dzień dziecka”, a jesienią w Nadleśnictwie Piotrków organizowane jest „Sprzątanie świata” dla miejscowych szkół. Szacunkowa ilość osób korzystających ze wszystkich form edukacji realizowanych w Nadleśnictwie Piotrków to blisko 5,4 tys. osób rocznie.

Każdego roku zwierzęta gospodarskie z Leśnej Osady Edukacyjnej w Kole są atrakcją Żywej Szopki Bożonarodzeniowej w klasztorze o.o. Bernardynów w Piotrkowie Trybunalskim. Szacuje się, iż co roku w czasie trwania szopki, odwiedza ją ponad 30 tys. osób.

W latach 1994-2020 Nadleśnictwo Piotrków zrealizowało szereg zadań z zakresu edukacji leśnej społeczeństwa. Poczynając od zajęć prowadzonych w okolicznych szkołach i przedszkolach, przez realizację ścieżek edukacyjnych, utworzenie ośrodka edukacji leśnej a kończąc na realizacji wielu programów telewizyjnych o zasięgu lokalnym i ogólnokrajowym m.in. „Eko Echo”, „W Leśniczówce”, „Co w lesie Piszcz” czy „Las bliżej nas” oraz program dla dzieci „Zwierzątkowo”. Leśna Osada Edukacyjna wraz z Ośrodkiem Rehabilitacji Zwierząt stała się miejscem częstych wizyt dziennikarzy wielu stacji telewizyjnych, którzy w tym właśnie miejscu tworzyli programy o tematyce leśnej i przyrodniczej.

Przez teren Nadleśnictwa Piotrków przebiegają liczne szlaki turystyczne 5 pieszych i 1 rowerowy, 5 ścieżek edukacyjnych z tablicami informacyjnymi. Lasy Nadleśnictwa Piotrków to także szczególna ochrona cennych zasobów w ramach obszarów Natura 2000, 1-Lubiaszów w Puszczy Pilickiej 2-Dolina Środkowej Pilicy 3-Wielkopole-Jodły pod Czartorią 4-Dąbrowy w Marianku 5-Łąka w Bęczkowicach 6-Lasy Gorzkowickie a także jeden z najatrakcyjniejszych wodny szlak rzeką Pilicą. Na szczególną uwagę zasługuje pięć rezerwatów przyrody: Lubiaszów, Meszcze, Dęby w Meszczach, Las Jabłoniowy oraz Wielkopole.

Edukacja leśna prowadzona w Nadleśnictwie wpływa również na podnoszenie świadomości lokalnej społeczności. Turyści odwiedzający lasy Nadleśnictwa Piotrków, zwłaszcza w miejscowościach letniskowych położonych wzdłuż rzeki Pilicy, Zalewu Sulejowskiego i Zalewu w Cieszanowicach, to głównie przybysze z dużych miast u których poziom wiedzy przyrodniczej nie zawsze jest wystarczający.

Liczbę interesariuszy – osób korzystających z rezultatów realizacji projektu można rozpatrywać w następujących wymiarach:

- liczba mieszkańców województwa – oddziaływanie lasów Nadleśnictwa Piotrków na jakość powietrza wykracza poza terytorium województwa łódzkiego, ale z względu na teren odniesienia dla RPO WŁ szacujemy w tym kontekście liczbę interesariuszy na 2 437 970 osób (dane: GUS 30.12.2020)

Nadleśnictwo Piotrków z siedzibą w Łęcznie

- liczba osób zamieszkałych na terenie Nadleśnictwa Piotrków - Nadleśnictwo Piotrków położone jest w województwie łódzkim, w powiecie piotrkowskim, na obszarze gmin: Gorzkowice, Grabica, Łęki Szlacheckie, Ręczno, Rozprza, Wola Krzysztoporska, Sulejów, Piotrków Trybunalski, Wolbórz i Moszczenica. Liczba mieszkańców wynosi: 155 165 (dane GUS 2020)

- liczba osób odwiedzających lasy Nadleśnictwa Piotrków – z różnych form edukacji na terenie leśnym korzysta ponad 10 000 os. (dane z roku 2019 ze względu na COVID) przede wszystkim na terenie obrębu Piotrków (Leśny Ośrodek Edukacji oraz Leśny Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt)

Poprzez aktywną edukację skierowaną w różne grupy społeczne i wiekowe organizatorzy chcieliby wzbudzić potencjał ludzi, którzy promowaliby proekologiczny styl życia, a także uświadomić im, że człowiek od zawsze żył w harmonii z naturą, czerpiąc z niej nie tylko dobra materialne, ale również inspiracje w różnych dziedzinach życia.

Główne cele niniejszego zadania to:

- podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i środowiskowej głównie dzieci, ale także rodziców,
- uatrakcyjnienie sposobu przekazywania wiedzy o ekologii i ochronie przyrody,
- rozwijanie poczucia odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze,
- inspirowanie aktywnej postawy ludzi wobec środowiska w bezpośrednich kontaktach z przyrodą i życiem społecznym najbliższego otoczenia,
- wzrost wrażliwości uczestników programu na problemy związane z ochroną środowiska,
- zainteresowanie tematyką bioróżnorodności i ochrony zwierząt.

W ramach projektu Nadleśnictwo Piotrków udostępni salę edukacyjną wraz z wyposażeniem oraz teren wokół Ośrodka Edukacji i Rehabilitacji Zwierząt w Kole, który jest tzw. salą edukacyjną na powietrzu, gdzie znajdują się dzikie zwierzęta, które nie mogą być wypuszczone na wolność po okresie rehabilitacji z różnych powodów zdrowotnych i pozostały w ośrodku jako pomoc w edukacji społeczeństwa.

W ramach doposażenia ośrodka planuje się dodatkowo poza projektem zakupić: Monitor interaktywny Newlinie TruTouch TT-6518RS Aktywna Tablic - 8.000,00; Stół multimedialny myBoard GREY TE-MP 65" z Androidem + OPSi3-7100 -15.372,40; Focal Aria 948 kolumny stereo podłogowe 2szt / NuPrime IDA-16 (IDA16) –Wzmacniacz zintegrowany stereo 200W klasy Hi-End z przetwornikiem DAC ESS Sabre- 26 183,00; Projektor Epson EB-L730U do biura laserowy 7000 ANSI lm 22.349,00.

Nadleśnictwo Piotrków z siedzibą w Łęcznie

Literatura:

Czołnik B.: Zabawy i zabawki w edukacji leśnej. Poradnik Edukacji Leśnej 2006, z. 24.

Grodzińska -Jurczak M., Nieszporak K., Tarabuła - Fiertak M.: Co warto przedszkolakom o środowisku opowiedzieć. Zielone Brygady, Kraków 2005.

Stec S.: Spotkania dzieci z naturą, [w:] Edukacja w naturze, cz. 2, Ośrodek Edukacji Ekologicznej EKO-OKO, Warszawa 1999

A Day of Adventure in the Forest. Grupo Aprender con la Naturaleza, Panama 2003.

Poręba-Konopczyńska A.: Propozycja zajęć z wykorzystaniem filmu edukacyjnego. [w:] Ścieżki edukacyjne. Kulturotwórcza rola lasów. Zeszyt przedmiotowo-metodyczny GRONO 2003, nr 2 (16). Zielona Góra 2003.

Scenariusze:

Autor: Arleta Siarkiewicz-Hoszowska

Autor: Ilona Mrowińska

Autor: Paweł Mrowiński